

Сорока О., Сокіл Б., Албул О.
УКРАЇНСЬКО-БОЛГАРСЬКИЙ РОЗМОВНИК.
ФРАЗИ. СЛОВА. КОМЕНТАРІ.
(Ужгород: ІВА, 2015. 220 с.)

Для вивчення болгарської мови в Україні існує не так вже й багато навчальних посібників та інших дидактичних матеріалів. Саме тому варто вітати видання “Українсько-болгарський розмовник. Фрази. Слова. Коментарі” (Сорока О., Сокіл Б., Албул О. Ужгород: ІВА, 2015. 220 с.). Рецензована праця є розширеним та доповненим виданням українсько-болгарського розмовника “Скажи це болгарською!” (Сокіл Б., Сорока О. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 252 с.). До цього часу в Україні видано лише дві подібні праці – “Українсько-болгарський розмовник” (Терлак З., Ярмолюк М., Панько Т. Львів: Світ, 1994. 134 с.) та “Кратък българско-украински разговорник” (Колесник В. Одеса: Маяк, 1994. 81с.). З огляду на це, користь від появи ще одного українсько-болгарського розмовника очевидна і незаперечна. Як зазначають укладачі, розмовник призначений для широкого кола осіб, які володіють однією з запропонованих мов, він також стане у пригоді усім українцям, котрі хочуть навчитися розмовляти по-болгарськи чи вдосконалити свої знання з болгарської мови. Праця буде корисною як для студентів та викладачів на заняттях з болгарської розмовної мови, так і для туристів для налагодження контактів та спілкування у болгарськомовному середовищі.

Необхідно зазначити, що видання розмовника стало можливим завдяки вагомій підтримці на високому державному рівні – Почесного консула Республіки Болгарії в Україні Віктора Нотевського та віце-консула Михайла Гука. Також автори розмовника висловлюють щиру подяку викладачам Львівського національного університету імені Івана Франка та Софійського університету імені Святого Климента Охридського за цінні зауваження та поради. Це дає підстави для висновку, що розмовник є навчальним посібником із серйозним науковим підґрунтям.

“Українсько-болгарський розмовник” побудований за тематичним принципом – традиційно для розмовників в українському мовознавстві. Укладачі визначили 46 основних тем, декотрі з них поділені на підтеми. Вибір тем пов’язаний з реальними ситуаціями в побуті, у транспорті, на роботі, у навчанні, під час подорожі. Значну увагу приділено темам, які розкривають ситуації вітання, прощання, знайомства. Окрім звичайних класичних запитань та відповідей, автори наводять ключові терміни до кожної з тем, назви основних державних і громадських інституцій, сленгові слова та вирази, розмовні конструкції, які є невід’ємною частиною сучасного спілкування, особливо серед молоді. Автори доклали значних зусиль, акумулювавши велику кількість синонімів (як літературних, так і сучасних розмовних!) до основних слів, наприклад, звертання “мамо” має такі варіанти: “*Матуся! Мамочко! Матусенько! Нене! Ненько! Ненечко!*” (с.13), а на питання “*Як справи?*” можна використати відповіді: “*Чудово! Дуже добре! Все добре! Файно! Люкс! Люксово! Класно! Кльово! Круто! Прикольно! Балдьожно! Кайфово! Супер! Ок! The best!*” (с.17). Подібних прикладів дуже багато, тому й читати такий розмовник надзвичайно цікаво. При цьому варто відзначити скромність укладачів, які в передмові вказали, що кожна тема містить мінімальну добірку фраз та ключових слів.

Доречним є також невеликий словничок активно вживаної лексики, поданий після кожної з тем. Українська частина словничка укладена за абеткою, що значно полегшує

орієнтування в ньому. Усі слова в розмовнику акцентовані. Декотрі лексичні одиниці та теми, пов'язані з болгарськими реаліями, супроводжуються коментарями, наприклад, про особливості при звертанні до родичів та незнайомих людей, при киванні головою для згоди чи незгоди, про особливості кулінарії, розмовної мови, цікаві звичаї. Детальне розкриття таких народознавчих аспектів лише підвищує навчальну цінність посібника та відтворює яскраву картину болгарського менталітету. Цінним і для болгар, і для українців є матеріал, викладений у розділі "Професії" – це імена українців, які стали відомими у Болгарії завдяки своїй професії та своєму таланту.

Дозволимо собі висловити й кілька критичних зауважень. На нашу думку, варто вдосконалити мікроструктуру словника, яка є недостатньо чіткою, адже системність і структурованість мовного матеріалу є однією з основних передумов успішного використання розмовника. Можливо, потрібно виділити більше підтем. Також для чіткішої організації мовного матеріалу доцільно застосовувати різні шрифти, розміри, відступи – поліграфічна семіотика сприятиме швидшому пошуку інформації та її виразному структуруванню. Так, у темі "Страви" (с.118) лише після повторного її прочитання стає зрозумілим, що укладачі розподілили назви страв відповідно для сніданку та обіду, але без вечере. У такій ситуації логічним було б графічно виділити слова *сніданок* та *обід* як підтеми.

Викликає певне застереження й лексичне наповнення словничків після кожної з тем. На нашу думку, подача таких загальних слів, як *звичайно*, *аж*, *ну*, *тобто* (тема "Вітання", с.18), *або...або*, *чи...чи* (тема "Анкетні дані", с.25), *і*, *й*, *та* (тема "Захоплення. Хобі", с.52), *багато*, *дуже* (підтема "Таксі", с.92) нічим не аргументована і не пов'язана з відповідними темами. В окремих випадках трапляються непотрібні, як нам здається, повтори тих самих слів та фраз і в масиві теми, і у словничку до неї, наприклад, фрази *хочу відрекомендувати кому?*, *спастися на думку*, *познайомитися з ким?* наведені у темі "Знайомство" (с.23) та у словничку до неї; слова *сюди*, *туди* повторюються у темі "На вулиці" (с.38), у словничку до неї (с.42) та у словничку до підтеми "Довідкове бюро" (с.94).

З огляду на широкий діапазон користувачів посібника, його укладачам не зайвим було б звернути увагу на такий аспект, як розрізнення омонімів та уточнення їх значення в кожному окремому випадку. Так, у підтемі "Університет" (с. 59) та в темі "У гуртожитку" (с.64) омонім *вікно* має різний переклад болгарською. У підтемі "Університет" в українській частині розмовника треба уточнити значення цього омоніма як *"вільний час між заняттями"*. У цій же підтемі не розкрито значення ще одного омоніма – *пара* (як *одне заняття у виші*, *що триває 1,5 год.*).

Хотілося б більшої точності й щодо інших випадків (знову ж таки, зважаючи на коло потенційних користувачів розмовника та рівень їх знань). Зокрема, важливо уточнити, в якому мовленні форма "Я вибачаюсь" є неправильною, оскільки автори наводять таке тлумачення: *"Ця форма вибачення хоча й побутує у мовленні, є неправильною"* (с.14); чому лікарняний лист належить до основних особистих документів (с.27); у темі "Гроші. Обмін валют" (с.81) названа *"стотинка"* (болгарська дрібна монета) і при цьому забута *"копійка"* (українська дрібна монета); прикметник *"солодкий"* наведено у підтемі "Спосіб приготування" (с.118), а не у підтемі "Якість та смак їжі".

Наведені недоліки є незначними і не применшують загального позитивного враження від посібника. Можна цілком впевнено стверджувати, що з'явилась нова актуальна праця, яка має очевидне і безсумнівне дидактичне та країнознавче значення, оскільки задовольняє потреби широкого кола сучасних користувачів, які обов'язково знайдуть у розмовнику необхідну інформацію і зможуть успішно використовувати її у професійній діяльності, навчанні чи під час туристичної подорожі.

Оксана КОСТЮШКО